

सत्यमेव जयते

**વહીવટી પરિભાષા કોશ
(અંગ્રેજી - ગુજરાતી)**

**Glossary of Administrative
Terminology
(English - Gujarati)**

ભાષા નિયામકની કચેરી
ગુજરાત રાજ્ય
ગાંધીનગર
૧૯૯૮

सत्यमेव जयते

વહીવટી પરિભાષા કોશ

(અંગ્રેજી - ગુજરાતી)

Glossary of Administrative Terminology (English - Gujarati)

ભાષા નિયામકની કચેરી

ગુજરાત રાજ્ય

ગાંધીનગર

૧૯૯૮

પ્રસ્તાવના

ગુજરાત રાજ્યની સ્થાપનાના પ્રારંભથી જ વહીવટમાં ગુજરાતીકરણની નીતિ અપનાવવામાં આવી છે. આને અનુલક્ષીને વહીવટી તંત્રની કામગીરીમાં સહાયક, માર્ગદર્શક અને ઉપયોગી નીવડે તેવાં પ્રકાશનો બહાર પાડવાની પ્રવૃત્તિ અને તે રીતે વહીવટી પરિભાષાના ઉપયોગમાં એકરૂપતા સુનિશ્ચિત કરવાના પ્રયાસો આજ પર્યંત ચાલુ છે. આ દિશામાં સીમાસ્તંભ સમા ત્રિભાષી વહીવટી શબ્દકોશનું પ્રકાશન થયે એક દશકા જેટલો સમય વીતી ગયો છે. આ સમય દરમિયાન વૈશ્વિક સ્તરે રાજકીય, સામાજિક અને આર્થિક ક્ષેત્રે નવાં પરિમાણો ઉમેરાયાં છે. જ્ઞાનવિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની ક્ષિતિજો વિસ્તરી છે. પરિણામે અંગ્રેજી ભાષામાં ઘણા નવા શબ્દો પ્રચલિત થતાં વહીવટમાં પણ તે પ્રયોજવાનું જરૂરી બન્યું છે.

આ કોશમાં આવા નવા શબ્દો તથા કેટલાક વહીવટી શબ્દપ્રયોગોના ગુજરાતી પર્યાય આપવાનો પ્રયાસ છે.

આશા છે, “વહીવટી પરિભાષા કોશ” સચિવાલયના વિભાગો, ખાતાંના વડાની કચેરીઓ તેમજ અન્ય કચેરીઓના કર્મચારીઓ-અધિકારીઓને ગુજરાતીકરણના પરિપ્રેક્ષ્યમાં સર્વસ્તરે વહીવટને વધુ ને વધુ લોકાભિમુખ બનાવવામાં સહાયરૂપ નીવડશે.

ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૮
ગાંધીનગર.

નટુ પંચાલ
ભાષા નિયામક

બે બોલ

રાજ્ય સરકારની અનેક યોજનાઓનો લોક હિતાર્થે અમલ કરવા માટે વહીવટની ભાષા રાજભાષા ગુજરાતી રાખવામાં આવી છે. સરળ વહીવટી રાજભાષા ગુજરાતીની આ જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં રાખીને ભાષા નિયામકની કચેરી વહીવટમાં ઉપયોગી પુસ્તકો પ્રકાશિત કરે છે. વહીવટમાં વિભાગો, કચેરીઓ, બોર્ડો, નિગમો તથા કાનૂની સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે.

આજના ‘તકનિકી’ યુગમાં વહીવટનું મહદ્દંશે કમ્પ્યુટરીકરણ કરવામાં આવી રહ્યું છે ત્યારે આવા પરિવર્તન સાથે તાલ મિલાવવા ભાષા નિયામકની કચેરીના ઉપયોગી કેટલાક પ્રકાશનોની સી.ડી. તૈયાર કરવામાં આવી છે. ‘વહીવટી પરિભાષા કોશ’ પુસ્તક સર્વસ્તરે વહીવટને લોકાભિમુખ બનાવવામાં ઉપયોગી થાય તેવાં પુસ્તકો છે. આ પુસ્તકોને સી.ડી. સ્વરૂપે પ્રસ્તુત કરતાં ગૌરવની લાગણી અનુભવું છું.

માર્ચ, ૨૦૦૮

પ્રદીપ ત્રિવેદી
ભાષા નિયામક

સંક્ષેપ-સમજ

અર્થ.	અર્થશાસ્ત્ર
કા.	કાયદો
ક્રિ.	ક્રિયાપદ
ક્રિ.વિ.	ક્રિયા વિશેષણ
ત.	તબીબી વિજ્ઞાન
રાજ.	રાજનીતિશાસ્ત્ર
લા.	લાક્ષણિક અર્થ
વા.	વાણિજ્ય
વ્યા.	વ્યાકરણ
શિ.	શિક્ષણ
સં.	સંજ્ઞા

A

Able bodied unemployed	સશક્ત બેકાર
Above board	(કિ. વિ.) ૧. પ્રગટપણે; ખુલ્લી રીતે ૨. નિષ્કપટ રીતે
Absence without leave	રજા મૂક્યા વિના ગેરહાજરી
Absence without permission	પરવાનગી વિના ગેરહાજરી
Absolutely forbidden	સંપૂર્ણપણે પ્રતિબંધિત; સર્વથા નિષિદ્ધ
Absolutely necessary	અત્યંત આવશ્યક; તદ્દન અનિવાર્ય
Abuse of office	હોદ્દાનો દુરુપયોગ
Abuse of official position	સરકારી પદનો દુરુપયોગ
Accelerated Rural Water Supply Programme	ત્વરિત ગ્રામીણ પાણી પુરવઠા કાર્યક્રમ
Accessible document	સુલભ દસ્તાવેજ
Accessible place	સુગમ સ્થાન
Accession to office	પદપ્રાપ્તિ; પદારોહણ
Access to official information	સત્તાવાર માહિતીની સુલભ પ્રાપ્તિ
Accidental slip or omission	આકસ્મિક ભૂલચૂક
Accommodating terms	અનુકૂળ શરતો; સુવિધાજનક શરતો

Accounting principles	હિસાબ-પદ્ધતિના સિદ્ધાંત
Across the board	(કર, પગાર-વધારો, વગેરે બાબતમાં) સર્વસ્તર સ્પર્શી/તમામને લાગુ પડતું
Activist	૧. કર્મવીર; કાર્યકર્તા; ક્રિયાવાદી ૨. આંદોલનકાર
Acts and omissions	કાર્ય અને કાર્યલોપ
Addendum	પૂર્તિપત્ર
Adjective law	આનુષંગિક કાયદો; પ્રક્રિયાત્મક કાયદો
Substantive law	મૂળ કાયદો; વિષયાત્મક કાયદો
Administer justice	ન્યાય આપવો/કરવો
Administer oath	સોગંદ / શપથ લેવડાવવા
Administration of justice	૧. ન્યાય-પ્રદાન; ન્યાય આપવો તે ૨. ન્યાયતંત્રનો વહીવટ
Admissible in proof	સાબિતીના / પુરાવાના હેતુથી ગ્રાહ્ય
Admission of proof	પુરાવાનો સ્વીકાર
Admission standards	પ્રવેશ માટેનાં ધોરણો
Admit to bail	૧. જામીન મંજૂર કરવા; જામીન પર છોડવું ૨. જામીન લેવા

Affidavit in rejoinder	પ્રત્યુત્તરરૂપ સોગંદનામું
Affidavit in reply	જવાબી સોગંદનામું
Agronomic practice	પાક-ઉત્પાદનની પદ્ધતિ; કૃષિવિજ્ઞાનવિષયક પદ્ધતિ
All-inclusive quotation	સર્વ-સમાવેશી ભાવ
All-out drive	સઘન ઝુંબેશ / અભિયાન
Ambience	પરિવેશ; માહોલ; વાતાવરણ (પરિસ્થિતિના સંદર્ભમાં)
Anti-defection law	પક્ષપલટા-વિરોધી કાયદો
Anti-erosion work	ધોવાણ અટકાવવા માટેનાં કામ
Anti-pollution measures	પ્રદૂષણ-વિરોધી પગલાં
Antiquated law	પુરાણો કાયદો; અપ્રચલિત કાયદો
Anti-terrorist operation	આતંકવાદ પ્રતિકારક કામગીરી
Appointment by name	નામજોગ નિમણૂક
Appointment by virtue of post	હોદ્દાની રૂએ નિમણૂક
Aquaculture	જલીય જીવ-વનસ્પતિ સંવર્ધન; દરિયાઈ જીવ-વનસ્પતિ સંવર્ધન
Archaic law	પ્રાચીન કાયદો

Archaic word	પ્રચારલુપ્ત શબ્દ
Area Specific Programme	વિસ્તારવિશેષ કાર્યક્રમ
Assembly under suspended animation	સ્થગિત કરવામાં આવેલી વિધાનસભા
As the case may be	યથાપ્રસંગ
At an early date	વહેલી તકે; વેળાસર
At the earliest	બને તેટલું વહેલું; સત્વર
August House	(વિધાનસભા અને સંસદની બાબતમાં) મહાન સભાગૃહ
Aviary	પક્ષીગૃહ
Avifauna	પક્ષીજગત; ખેચર સૃષ્ટિ
Awardee	ઈનામ/એવોર્ડ વિજેતા
Awareness building	જાગૃકતા નિર્માણ

B

Backdrop	(લા.) પૂર્વભૂમિકા; પશ્ચાદ્ભૂ
Backyard Poultry Scheme	ઘરઆંગણે મરઘાં-ઉછેર યોજના
Bad in law	કાયદા અન્વયે અમાન્ય

Bad Security	ડૂબેલી જામીનગીરી
Good Security	સધર જામીનગીરી
Balance at the credit	જમા રકમ
Bar works	આડશનાં કામો
Basics	પાયાના સિદ્ધાંતો; મૂળભૂત સિદ્ધાંતો
Bench marking exercise	ધોરણ નિર્ધારણનો પ્રયાસ
Bio-data	વ્યક્તિગત વિગત; વ્યક્તિલક્ષી માહિતી
Bio-diversity	વિવિધ જીવસૃષ્ટિ; જીવ-વૈવિધ્ય
Blanket order	સર્વગ્રાહી હુકમ
Blighted area	ઝૂંપડપટ્ટી
Blind alley position	પ્રગતિની તકવિહોણું પદ
Block-foil	(પહોંચ બુક, વગેરેમાં) મૂળ પાનું
Counter foil	અડધિયું
Booth capturing	મતદાન-મથકનો કબજો લેવો તે
Bounden duty	અનિવાર્ય ફરજ
Brainstorming session	સઘન ચર્ચાસત્ર
Break-even capacity	ખોટ/હાનિ નિવારણ ક્ષમતા

Break-even point	નફા-નુકસાનનું સરભરબિંદુ
Breeder seeds	સંવર્ધક બિયારણ
Bridging finance	વચગાળાની નાણા-વ્યવસ્થા
Bridging loan	વચગાળાની લોન
Buffalo-bull mother farm	પાડા-સાંઢ સંવર્ધન ફાર્મ
Builder's hardware	બાંધકામ માટેનો લોખંડનો સામાન
Bureaucracy	૧. નોકરશાહી; અમલદારશાહી ૨. અમલદારતંત્ર
Bureaucrat	(નોકરશાહીમાંનો) અમલદાર; અધિકારી
Bureaucratic commitment	૧. અમલદારતંત્રે સ્વીકારેલી જવાબદારી ૨. અધિકારીની વચનબદ્ધતા
Bureaucratic infrastructure	અમલદારતંત્રનું આધારમાળખું
Bureaucratic model	નોકરશાહીનો/અમલદારતંત્રનો આદર્શ; આદર્શ નોકરશાહી/અમલદારતંત્ર
Bureaucratic power	૧. અમલદારતંત્રની સત્તા ૨. અધિકારીની સત્તા
Bureaucratization; Bureaucratization	નોકરશાહીકરણ; અમલદારશાહીકરણ
Burgeoning industries	વિકસતા ઉદ્યોગો

Business Advisory Committee	(વિધાનસભાની બાબતમાં) કામકાજ/કાર્ય સલાહકાર સમિતિ
Business organisation	વેપારી સંગઠન; વ્યાપારી સંસ્થા
Business practice	૧. કામકાજની પ્રથા ૨. વ્યાપાર પ્રણાલી
Buzz word; Buzz phrase	વિષયસૂચક પારિભાષિક શબ્દ; સંકેત શબ્દ
By word or action	મૌખિક રૂપે કે કાર્ય દ્વારા

C

Callous attitude	રુક્ષ વલણ
Canalisation; Canalization	૧. નહેર તૈયાર કરવી ૨. (લા.) ચોક્કસ દિશામાં વાળવું તે
Candidacy	ઉમેદવારી
Capricious partiality	અનુચિત પક્ષપાત
Captive power	પ્રબદ્ધ વીજળી
Captive traffic	સીમિત ટ્રાફિક
Captive training	નિવાસી તાલીમ
Cardinal principle	મૂળ સિદ્ધાંત
Cascading taxation	કરવેરા પ્રપાત

Case in point	પ્રસ્તુત મુદ્દો/બાબત
Cash flow	રોકડ પ્રવાહ
Casual criminal	પ્રસંગોપાત્ત ગુનેગાર
Confirmed criminal	પાકો/રીઢો ગુનેગાર
Catch crop	વચગાળાનો પાક; ગૌણ પાક
Categorisation; Categorization	કક્ષાકરણ; પ્રકાર પાડવા તે
Catering Service	ખાનપાન પ્રબંધ સેવા
Census-cum-sample survey	ગણતરી-સહ-નમૂનાઈ મોજણી
Chairperson	અધ્યક્ષ
Channelise; Channelize	૧. નહેરમાં વાળવું ૨. દિશાસૂચન કરવું; માર્ગદર્શન આપવું
Channelising Agency	માધ્યમરૂપ એજન્સી/સંસ્થા
Channel of communication	સંચાર માધ્યમ
Civil apathy	નાગરિકની ઉદાસીનતા; નાગરિકની બેપરવાઈ
Civil pay	મુલકી પગાર
Clinching evidence	સચોટ પુરાવો; સબળ પુરાવો; સમર્થક પુરાવો
Clout	વગ; પ્રભાવ

Cognate subject	સંલગ્ન/સંબંધ વિષય
Combatant	યોદ્ધો; યુદ્ધ સેવાનો કર્મચારી
Command economy	નિયંત્રિત અર્થતંત્ર/અર્થવ્યવસ્થા
Open economy	મુક્ત અર્થતંત્ર/અર્થવ્યવસ્થા
Commission	(સં.) ૧. આયોગ ૨. (ગુનો, વગેરે) કરવું તે ૩. કમિશન; આડત; દલાલી ૪. (કેટલીક ફરજો બજાવવા માટે) સત્તાધિકાર; અધિકારપત્ર (કિ.) ૧. (પ્લાન્ટ; પરિયોજના, વગેરેની બાબતમાં) ચાલુ થવું; કામગીરીનો પ્રારંભ થવો ૨. (કેટલીક ફરજો બજાવવા માટે) સત્તાધિકાર આપવો ૩. (લશ્કરમાં) હોદ્દો આપવો
Commission of Inquiry	તપાસ આયોગ
Commission of offence	ગુનો કરવો તે
Committed bureaucracy	પ્રતિબદ્ધ અધિકારીતંત્ર
Common Effluent Treatment Plant	પ્રદૂષિત પ્રવાહીની પ્રક્રિયા માટેનો સહિયારો પ્લાન્ટ
Common Minimum Programme	સહિયારો લઘુત્તમ કાર્યક્રમ
Communal frenzy	કોમી ઝનૂન

Community Health Centre	સાર્વજનિક આરોગ્ય કેન્દ્ર
Community participation	લોક સહભાગિતા; સામૂહિક સહભાગિતા
Compensating pension	વળતરરૂપ પેન્શન
Composition deed	સમજૂતી-ખત; સમજૂતી કરાર
Conceptualise; Conceptualize	ખ્યાલ બાંધવો; વિભાવના/પરિકલ્પના કરવી
Conceptual model	પરિકલ્પિત આદર્શ/નમૂનો
Concomitant steps	સહવર્તી પગલાં
Condemned criminal	૧. સજા પામેલ ગુનેગાર ૨. દોષિત ઠરેલ ગુનેગાર
Consensual approach	સર્વસંમત અભિગમ
Considered opinion	સુચિતિત/ગંભીર અભિપ્રાય
Consortium company	સહાયક/નાણા-સહાયક કંપની
Constituent power	સંવેધાનિક/બંધારણીય સત્તા
Constitutionality	સંવેધાનિકતા; બંધારણીયતા
Consular representative	વાણિજ્ય-દૂતનો પ્રતિનિધિ
Consumerism	ઉપભોક્તાવાદ
Consumerist culture	ઉપભોક્તાવાદી સંસ્કૃતિ

Consumers' industry	વપરાશી માલનો ઉદ્યોગ
Consumption credit	વપરાશી ધિરાણ
Continuing education	નિરંતર શિક્ષણ
Conveyance deed	માલિકીકેર-ખત/દસ્તાવેજ; તબદીલી-ખત/દસ્તાવેજ
Core industries	પ્રમુખ ઉદ્યોગો; હાર્દરૂપ/મહત્ત્વના ઉદ્યોગો
Corpus of fund	નાણા-ભંડોળ
Cost-accounting	પડતર ખર્ચ હિસાબ પદ્ધતિ; પરિવ્યય નામું
Cost-benefit	ખર્ચ-લાભ
Cost-effectiveness	ખર્ચના પ્રમાણમાં વળતર
Cost-plus	ખર્ચ ઉપરાંત નફો
Cost price	પડતર કિંમત
Counter-insurgency operation	વિદ્રોહ-પ્રતિકાર કામગીરી
Countermanded election	(અગાઉ યોજવામાં આવેલી અને પાછળથી) રદ કરવામાં આવેલી ચૂંટણી
Counter-measures	પ્રતિ-પગલાં; પ્રત્યુપાય; (-ની સામે) વળતાં પગલાં
Covenant	(કા.) ૧. કરાર ૨. કબૂલત (કબૂલ-મંજૂર હોવું તે)

Crackdown	(કાયદાનો ભંગ કરનાર સામે) કડક પગલાં
Craft village	શિલ્પ ગ્રામ
Creamy layer	સાધનસંપન્ન વર્ગ
Credit rating	શાખ નિર્ધારણ
Crime of passion	આવેશજન્ય ગુનો
Crime repression	ગુના પ્રવૃત્તિઓ ડામવી; ગુનાદમન
Criminalisation/Criminalization of politics	રાજકારણનું અપરાધીકરણ; રાજકારણમાં ગુનાખોરી
Criminalist	ફોજદારી કાયદા નિષ્ણાત
Criminality	ગુનાવૃત્તિ
Criminal reformation	ગુનેગાર-સુધારણા પ્રવૃત્તિ
Criminologist	ગુનાવિજ્ઞાની
Crisis-prone	કટોકટીની શક્યતાવાળું
Cross-cultural	આંતર-સાંસ્કૃતિક
Crux of problem	સમસ્યાનો મૂળ મુદ્દો
Crystallisation; Crystallization	(લા.) ૧. (વિચારો, યોજનાઓની બાબતમાં) નિશ્ચિત રૂપ આપવું તે; મૂર્ત સ્વરૂપ આપવું તે ૨. (વિચારો, યોજનાઓની બાબતમાં) નિશ્ચિત/મૂર્ત સ્વરૂપ ધારણ કરવું તે

Cultural milieu	સાંસ્કૃતિક પરિવેશ; સાંસ્કૃતિક પર્યાવરણ
Cultural revolution	સાંસ્કૃતિક ક્રાંતિ
Currency drain	ચલણી નાણાંની અછત
Curriculum vitae	કારકિર્દી વિષયક વિગત
Curtain-raiser	(લા.) (મૂળ પ્રસંગની) પરિચાયક ઘટના
Custodial death	કસ્ટડીમાં મૃત્યુ; અટકાયત દરમિયાન મૃત્યુ
Custodian of law and order	કાયદો અને વ્યવસ્થાના રક્ષક

D

Data bank	આધારસામગ્રી કોશ; ડેટા બેંક
Data processing system	આધારસામગ્રી પ્રક્રિયા વ્યવસ્થા
De-addiction	વ્યસનમુક્તિ
De-bottlenecking	અવરોધ દૂર કરવો તે
Decent standard of life	શિષ્ટ જીવનધોરણ
Decision-making process	નિર્ણય કરવાની પ્રક્રિયા
Declassification of documents	દસ્તાવેજોને 'ગુપ્ત' વર્ગમાંથી રદ કરવા; દસ્તાવેજોને 'ગુપ્ત' ન ગણવા
Decontrol	૧. (સં.) અંકુશમુક્તિ; નિયંત્રણમુક્તિ ૨. (કિ.) અંકુશમુક્ત કરવું; નિયંત્રણમુક્ત કરવું

Decontrolled price	અંકુશમુક્ત ભાવ
Deemed face-value	ગણી લીધેલી/માની લીધેલી અસલ કિંમત
Deemed to be	- તરીકે ગણેલું
Defacement of public property	જાહેર મિલકતનો દેખાવ બગાડવો; જાહેર મિલકતની શોભા બગાડવી
Dehoarding drive	સંઘરાખોરી-વિરોધી સુંબેશ
Delicense	પરવાનામુક્ત કરવું
Delivery mechanism	વિતરણ વ્યવસ્થા
Demoralisation; Demoralization	મનોબળ ઢ્રાસ
Demoralising effect	મનોબળ/નૈતિક જુસ્સો તોડી પાડતી અસર
Denuclearisation; Denuclearization	પરમાણુશસ્ત્ર નાબૂદી
Departmentalisation; Departmentalization	વિભાગીકરણ
Deportee	દેશનિકાલ/હદપાર કરાયેલ વ્યક્તિ
Deputationist	૧. પ્રતિનિયુક્ત વ્યક્તિ/કર્મચારી ૨. પ્રતિનિધિ મંડળનો સભ્ય
Derecognize	માન્યતા રદ કરવી; અમાન્ય કરવું
Deregulation	વિનિયમનમુક્તિ; વિનિયમન દૂર કરેલી સ્થિતિ

Derelict land	નધણિયાતી જમીન
Dereservation	અનામતમુક્તિ; અનામત નાબૂદી; અનામત વ્યવસ્થા દૂર કરવી તે
Dereservation of post	જગ્યાને અનામતમુક્ત કરવી તે; જગ્યાને બિન- અનામત તરીકે ફેરવવી તે
Derivative evidence	સાધિત પુરાવો
Derogate from the powers	- ની સત્તા ઘટાડવી; - ને સત્તાવિહીન બનાવવું
Desalination	ક્ષારનિવારણ
Desert-Area Development Programme	રણવિસ્તાર વિકાસ કાર્યક્રમ
Designated court	નામોદિષ્ટ/પદનામિત અદાલત
Detectable error; Detectible error	(વા.) શોધક્ષમ ભૂલ; શોધવાયોગ્ય ભૂલ
Detoxification centre/clinic	શરાબ-વ્યસનમુક્તિ કેન્દ્ર/ચિકિત્સા-કેન્દ્ર
Development-oriented attitude	વિકાસલક્ષી વલણ
Dialogue partner	સંવાદ-સાથી; ચર્ચા-વિચારણામાં સહભાગી
Diffusion of information	માહિતીનો પ્રસાર; માહિતીનો ફેલાવો
Dire consequences	ગંભીર પરિણામ
Dire necessity	તાકીદની જરૂરિયાત

Disadvantaged and deprived people	હકવંચિત અને લાભવંચિત લોકો
Disadvantaged area	પ્રતિકૂળ સંજોગો ધરાવતો વિસ્તાર
Disaffection	(કા.) બેદિલી
Disciplinary authority	શિસ્ત અધિકારી
Disentitle	૧. હકવંચિત કરવું ૨. પદવી લઈ લેવી; ખિતાબ છીનવી લેવો
Disentitlement	બિન-હકદારી
Disincentives	નિરુત્સાહક પગલાં; ઉત્સાહ મંદ કરતાં પગલાં
Disinfestation	જંતુના ઉપદ્રવથી મુક્ત
Disinterested witness	તટસ્થ સાક્ષી
Favourable –	સહાયકર્તા સાક્ષી
Hostile –	ફરી ગયેલ/ફૂટી ગયેલ સાક્ષી
Disintermediation	મધ્યસ્થી/મધ્યસ્થતા દૂર કરવી; મધ્યસ્થી રહિત સ્થિતિ
Disinvest	૧. (વા.) રોકેલી મૂડી ઉપાડવી; મૂડીરોકાણ પાછું ખેંચવું ૨. (કા.) હકવંચિત કરવું
Disinvestiture; Divestiture	(કા.) હકવંચિત કરવું તે; હકવંચિત સ્થિતિ

Disinvestment Commission	મૂડી વિનિવેશ આયોગ
Disinvestment policy	મૂડી-ઉપાડ/મૂડી વિનિવેશ નીતિ
Dispassionate opinion	નિષ્પક્ષ અભિપ્રાય; તટસ્થ અભિપ્રાય
Dis-service to the nation	રાષ્ટ્રની કુસેવા
Distance education/learning	દૂરવર્તી શિક્ષણ/અધ્યયન
Distress sale	જપ્ત કરેલ/ટાંગમાં લીધેલ માલ-મિલકતનું વેચાણ
Documentation	દસ્તાવેજીકરણ
Double poverty line	બેવડી ગરીબી-રેખા
Downsizing of employees	કર્મચારીઓનું સંખ્યાબળ ઘટાડવું
Dowry prohibition	દહેજબંધી; દહેજ પ્રતિબંધ
Drought-proofing	અનાવૃષ્ટિ-રક્ષિત કરવું; અનાવૃષ્ટિ સામે રક્ષણ પૂરું પાડવું
Drought resistant crop	અનાવૃષ્ટિ પ્રતિકારક પાક
Drug peddler; Drug pedler	ગેરકાયદે કેફી ઔષધ વેચનાર
Drug traffic; Drug trafficking	કેફી ઔષધનો ગેરકાયદે ધંધો
Drug trafficker	કેફી ઔષધનો ગેરકાયદે ધંધો કરનાર
Dry promotion	લાભરહિત બઢતી
Duly authorised	વિધિસર અધિકૃત કરેલ

E

Easy reference	સુગમ સંદર્ભ
Eco-friendly project	પરિસ્થિતિ-સાનુકૂળ પરિયોજના
Economic offence	આર્થિક ગુનો
Economic offender	આર્થિક ગુનેગાર
Economic reforms	આર્થિક સુધારા
Eco-system	પારિસ્થિતિક તંત્ર
Eco-technology	પરિસ્થિતિવિષયક પ્રૌદ્યોગિકી; પારિસ્થિતિક પ્રૌદ્યોગિકી
Effluent Disposal Scheme	પ્રદૂષિત પ્રવાહી નિકાલ યોજના; પ્રવાહી કચરાના નિકાલ અંગેની યોજના
Either party	બેમાંથી કોઈ એક પક્ષકાર
Electoral machinery	ચૂંટણી તંત્ર
Electoral rectitude	ચૂંટણીલક્ષી પ્રામાણિકતા; ચૂંટણીલક્ષી સચ્ચાઈ
Electoral Registration Officer	મતદાર નોંધણી અધિકારી
Emergent	કટોકટીકાલીન; સંકટકાલીન
Empirical evidence	અનુભવમૂલક પુરાવો

Employment Assistance Centre	રોજગાર સહાય કેન્દ્ર
Employment Counselling Centre	રોજગાર સલાહ કેન્દ્ર
Empowerment of women	(૧) સ્ત્રીઓને સક્ષમ/સમર્થ બનાવવી તે; અબળાને સબળા બનાવવી તે (૨) સ્ત્રીઓને સત્તા આપવી તે
Ends of justice	ન્યાયના ઉદ્દેશો
Energy crunch	ઊર્જા સંકટ; ઊર્જાની તંગી
Energy-efficient instrument	ઊર્જા બચાવતું સાધન
Energy food project	શક્તિદાયક/શક્તિવર્ધક આહાર પરિયોજના
Enter into an agreement	કરાર કરવો
Entertain an application	અરજી સ્વીકારવી; અરજી ધ્યાનમાં લેવી
Entry strategist	(વા.) પ્રવેશ વ્યૂહરચનાકાર
Entry strategy	(વા.) પ્રવેશ-વ્યૂહ
Environmentalist	પર્યાવરણવાદી
Envoy-friendly	પર્યાવરણને સાનુકૂળ

Equitable mortgage	સમન્યાયી ગીરો
Erosion of resources	સાધનસંપત્તિનો ક્ષય
Error-free	ભૂલરહિત
Ethnic violence	વંશીય હિંસા
Racial violence	જાતીય હિંસા
Evasive reply	ઉડાઉ જવાબ
Eveninger	સાંધ્ય દૈનિક; સાંજનું દૈનિક
Execute a deed	ખત કરવું
Execute an order	હુકમનો અમલ કરવો
Execution of duty	ફરજપાલન; કર્તવ્યપાલન
Exhaustive report	વિશદ અહેવાલ; વિસ્તૃત અહેવાલ
Exim policy	આયાત-નિકાસ નીતિ
Exit poll	અનુમતદાન મોજણી; મતદાન પછીની મોજણી
Expenditure statement	ખર્ચ-પત્રક
Externee	તડીપાર/હદપાર કરાયેલ વ્યક્તિ
Externment	તડીપાર/હદપાર કરવું તે; દેશનિકાલ

F

Fact in issue	વિવાદાસ્પદ હકીકત
Factor	૧. ઘટક; પરિબળ ૨. કારણ; હેતુ ૩. આડતિયો
Facts and figures	હકીકત અને આંકડા
Faculty member	અધ્યાપક
Fag end	તદ્દન અંત ભાગ
Fair and equitable distribution	ઉચિત અને સમાન વિતરણ
Fair and just	ઉચિત અને ન્યાયસંગત
Fair and reasonable	ઉચિત અને વાજબી; યોગ્ય અને ઉપયુક્ત
Fairly satisfactory	સામાન્યતયા સંતોષકારક; સાધારણ રીતે સંતોષજનક
Fair minded officer	નિષ્પક્ષ અધિકારી
Fair season	ચોમાસા સિવાયની મોસમ
Fall due	લેણું થવું
Fall in line with	— અનુસાર કાર્ય કરવું
Fall in prices	ભાવમાં ઘટાડો

Fall short of	- કરતાં ઊણું ઊતરવું; - કરતાં ઓછું થવું; - માં ખૂટવું
Falsely implicated	ખોટી રીતે ફસાવેલું
Family farm	પારિવારિક ખેતર
Famine stricken	દુષ્કાળ પીડિત
Far reaching effect	દૂરગામી અસર
Fast unto death	આમરણ ઉપવાસ
Favourable witness	સહાયકર્તા સાક્ષી
Disinterested –	તટસ્થ સાક્ષી
Hostile –	ફરી ગયેલ/ફૂટી ગયેલ સાક્ષી
Fear or favour	ભય કે પક્ષપાત
Feed back	૧. પ્રતિપુષ્ટિ; પ્રતિનિવેશ; પ્રતિસંદર્ભ ૨. પરિષ્કરણ; પરિશોધન
Feeder balancing dairy	પુરવઠા સંતુલન ડેરી
Feeder cadre	(બઢતીના સંદર્ભમાં) નીચલો સંવર્ગ
Feeder drain	કાંસ
Feeding canal	પાણી પૂરું પાડતી નહેર

Feed mixing plant	પશુખાણ મિશ્રણ પ્લાન્ટ
Feeler	નિર્દેશ; સંકેત; પ્રસ્તાવ
Female infanticide	બાલિકા-હત્યા; બાળકી હત્યા
Field channel; Field drain	ધોરિયો
Financial inability	નાણાકીય મજબૂરી
Financing of crops	પાક માટે નાણાં આપવાં
Flagrant violation	સ્પષ્ટ ભંગ; છડેચોક ભંગ
Flat level; Floor level	તળ કક્ષા
Floating craft	જહાજી કાફલો
Floor test	(વિધાનસભા કે સંસદમાં) ગૃહમાં મુકાબલો
Foeticide	ભ્રૂણહત્યા
Foil and counterfoil book	સામસામાં અડધિયાંવાળી ચોપડી
Following day	પછીનો દિવસ
Following facts	નીચે જણાવેલી હકીકતો
Follow the order	હુકમનું પાલન કરવું

Follow the procedure	કાર્યપદ્ધતિને અનુસરવું
For all that	- હોવા છતાં પણ; - હોય તો પણ; તેમ છતાં
For and against	તરફેણમાં અને વિરુદ્ધમાં
For and on behalf of	- ને બદલે અને તેમના વતી
Forbidden by law	કાયદાથી પ્રતિબંધિત/નિષિદ્ધ
Forced by economic necessity	આર્થિક આવશ્યકતાથી વિવશ
Foregoing provision	આગળ જણાવેલી જોગવાઈ; પૂર્વવર્તી જોગવાઈ
Foregone conclusion	અગાઉથી તારવેલ નિષ્કર્ષ; પૂર્વનિશ્ચિત તારણ/પરિણામ
Foreign tie-up	વિદેશ સાથે સંબંધ-સ્થાપન
Forex transaction	વિદેશી ડૉલરિયામણને લગતો વ્યવહાર
Forfeiture of seniority	પ્રવરતા/સિનિયોરિટી ગુમાવવી
Forger	બનાવટ કરનાર
Form and practice	રીતિ અને પરિપાટી
Form a quorum	કોરમ થવું; ગણપૂર્તિ થવી
Format	૧. ઢાંચો; માળખું ૨. બાહ્ય રૂપ; આકૃતિ; પરિરૂપ

Formidable expertise	અત્યંત નિષ્ણાત જાણકારી; ઉચ્ચ કક્ષાની નિપુણતા
Formulary	સૂત્રસંહિતા; નિયમ-પુસ્તક
For the time being in force	જે તે સમયે અમલમાં
Forward area	વિકસિત વિસ્તાર
Foster care	બાળઉછેર-સંભાળ
Foundation seed	મૂળ બિયારણ
Founded on facts	હકીકત પર આધારિત
Found guilty of	- માટે દોષિત જણાયેલ
Fractured Parliament	ભગ્ન સંસદ; ખંડિત સંસદ
Free access	નિર્બાધ પ્રવેશ
Free and fair election/poll	મુક્ત અને ન્યાયી ચૂંટણી
Free and voluntary consent	મુક્ત અને સ્વૈચ્છિક સંમતિ
Free passage	મફત પ્રવાસ/મુસાફરી
Free will	સ્વેચ્છા
Frivolous argument	નિરર્થક દલીલ
Frivolous complaint	ક્ષુલ્લક ફરિયાદ

From	પ્રેષક
.....	
From time to time	વખતોવખત
Front company	(વા.) મુખવટા કંપની—જેની પાછળ રહીને કોઈ ખાનગી અથવા ગેરકાનૂની પ્રવૃત્તિ ચલાવવામાં આવતી હોય એવી કંપની
Fuel efficient equipment	બળતણ બચાવતું સાધન
Fulfilment of obligation	જવાબદારી/ફરજ અદા કરવી તે; ફરજપાલન
Fulfil the condition	શરત પૂરી કરવી; શરતનું પાલન કરવું
Full and true account	સંપૂર્ણ અને સાચો/યથાર્થ અહેવાલ
Fully and effectually	સંપૂર્ણપણે અને અસરકારક રીતે
Functional age group	કાર્યલક્ષી વયજૂથ
Functional limitation	ક્રિયાલક્ષી મર્યાદા
Furnished residence	સુસજ્જ નિવાસ
Furnish information	માહિતી પૂરી પાડવી
Further correspondence	હવે પછીનો પત્ર વ્યવહાર
Further particulars	વિશેષ વિગતો
Further proceedings	આગળની કાર્યવાહી

G

Gain momentum	(પ્રવૃત્તિ, કાર્યવાહી, વગેરે બાબતમાં) વેગ પકડવો
Galvanize into action/activity	ત્વરિત પગલાં લેવા માટે પ્રેરવું; ત્વરિત કાર્યવાહી કરવા પ્રેરવું
Gambling den	જુગારનો અડ્ડો
Gear-down	(કોઈ પણ યંત્ર, કાર્યવાહી, પ્રવૃત્તિ કે ઉત્પાદનની બાબતમાં) વેગ ઘટાડવો
Gear-up	(વહીવટી તંત્ર, લશ્કર, વગેરેની બાબતમાં) સાબદું કરવું; કાર્યક્ષમતામાં વધારો કરવો
Gender bias	સ્ત્રી પ્રત્યે પૂર્વગ્રહ
Gender equality; Gender parity	સ્ત્રી-પુરુષ સમાનતા
General good	સાર્વજનિક હિત
Genuine evidence	અસલ/સાચો પુરાવો
Genuine hardship	વાસ્તવિક મુશ્કેલી
Get abreast of	-ના સમોવડિયા/સમકક્ષ બનવું
Get abroad	(સમાચાર, અહેવાલ, અફવાની બાબતમાં) પ્રસાર થવો; ફેલાવો થવો
Get round the table	(વિવાદ અથવા સમસ્યાના ઉકેલ માટે સંબંધિત પક્ષકારો દ્વારા) સાથે મળીને ચર્ચા કરવી

Give effect to (order)	(હુકમ) અમલમાં મૂકવો/લાગુ પાડવો
Given circumstances	પ્રાપ્ત સંજોગો; ઊભા થયેલા સંજોગો
Global competition	વિશ્વસ્તરીય સ્પર્ધા
Globalisation; Globalization	વૈશ્વીકરણ; વિશ્વીકરણ
Global market	વૈશ્વિક બજાર; વિશ્વ બજાર
Good and sufficient reason	ઉચિત અને પર્યાપ્ત કારણ
Good law	માન્ય કાયદો
Governed by	૧. — દ્વારા નિયંત્રિત/શાસિત ૨. લાગુ પડવું
Governing class	શાસક વર્ગ
Gratuitant	ગ્રેચ્યુઈટી મેળવનાર
Green belt	હરિયાળી પટ્ટી
Grid	૧. ગ્રિડ ૨. માળખું; તંત્રરચના
Gridlock in governance	ખોટકાઈ ગયેલું તંત્ર; શાસનવ્યવસ્થામાં માળખાગત અવરોધ
Grossly inaccurate	તદ્દન ખોટું; અત્યંત ભૂલભરેલું

Grossly insubordinate	આજ્ઞાની ધરાર અવજ્ઞા કરનાર; સહેજ પણ આજ્ઞાકિત નહિ તેવું
Ground Financing Institution	પાયાની નાણા-સંસ્થા
Ground realities	નક્કર વાસ્તવિકતા
Grounds of suspicion	શંકા/સંદેહનાં કારણો
Group specific plan	જૂથવિશેષ યોજના
Grower's Co-operative	ઉત્પાદકોની સહકારી મંડળી
Guilty intention	ગુનાહિત ઈરાદો/આશય; દુરાશય
Gymkhana	જિમખાનું; વ્યાયામશાળા
Gymnasiast	વ્યાયામશાળાનો વિદ્યાર્થી
Gymnast	વ્યાયામવિદ

H

Hand-in	સુપરત કરવું
Hand-pounded rice	હાથછડના ચોખા
Hang in the balance	અનિર્ણીત સ્થિતિમાં રહેવું; દ્વિધામાં રહેવું
Harbouring an offender	ગુનેગારને આશ્રય આપવો

Hard-core criminal	રીઢો ગુનેગાર; નઢરોળ ગુનેગાર
Hardened offender	અઢંગ ગુનેગાર
Hard-headed and practical approach	વાસ્તવિક અને વ્યવહારુ અભિગમ
Have a bearing on	-ને અસર કરવી; -ના પર પ્રભાવ પાડવો
Haves and have-nots	ધનિક અને નિર્ધન; ગરીબો અને તવંગરો
Health and well being	આરોગ્ય અને સુખાકારી
Health card system	આરોગ્ય કાર્ડ પદ્ધતિ
Health Care Provider	આરોગ્ય સંભાળ પ્રબંધક
Health check-up campaign	આરોગ્ય તપાસ ઝુંબેશ
Health Service Centre	આરોગ્ય સેવા કેન્દ્ર
Hearing impaired	બધિર; બહેરી વ્યક્તિ
Heavy security arrangement	કડક સુરક્ષા વ્યવસ્થા
Henceforth	હવે પછી
Herein above referred to	અહીં ઉપર ઉલ્લેખેલ
Hereto annexed	આ સાથે જોડેલ

Heretofore	આ પહેલાં
Higher grade	૧. ઉચ્ચતર શ્રેણી ૨. ઉચ્ચતર પગાર-ધોરણ
High-handed action	૧. જલદ પગલાં ૨. મનસ્વી કાર્યવાહી
History sheeter	પૂર્વાપરાધી; ગુનાવૃત્તાંત ધરાવનાર
Hit list	હત્યા/ખૂન યાદી
Hold a meeting	૧. બેઠક યોજવી ૨. સભા યોજવી
Hold an office of profit	લાભદાયી પદ ધારણ કરવું; લાભદાયી હોદ્દો ધારણ કરવો
Hold back	૧. અંકુશમાં રાખવું; નિયંત્રણમાં રાખવું ૨. ડર અથવા આશંકાથી કશુંક કરતાં અચકાવું ૩. રોકી રાખવું; અટકાવવું
Hold charge	હવાલો ધરાવવો
Hold in abeyance	સ્થગિત રાખવું
Holding company	નિયંત્રક કંપની; સૂત્રધાર કંપની
Hold opinion	અભિપ્રાય ધરાવવો

Hold together	સંગઠિત રાખવું
Holistic approach	સમગ્રતાલક્ષી અભિગમ
Hooch; Hootch	ગેરકાયદે ગાળેલો દારૂ; લકો
Hooch den	ગેરકાયદે દારૂનો અડો
Hooch tragedy	લકાકાંડ
Horizontal method	(વા.) સમસ્તર પદ્ધતિ
Horse-trading	ચાલાકીભરી સોદાબાજી
Humane conditions	માનવોચિત પરિસ્થિતિ
Hung Assembly/Parliament	ત્રિશંકુ વિધાનસભા/સંસદ
Hurricane survey	ઝડપી મોજણી
Hush-money	લાંચ
Hush up	ભીનું સંકેલવું; સાચી વાત દાબી દેવી
Hydrographic survey	જળ મોજણી
Hypothecator	સાનગીરો મૂકનાર

I

Identifying witness	ઓળખ સાક્ષી
Illicit felling of trees	ગેરકાયદે વૃક્ષ પાડવાં તે; ગેરકાયદે વૃક્ષછેદન
Imbroglia	ગૂંચવણભરી પરિસ્થિતિ; આંટીઘૂંટી; જટિલતા
Immediate subordinate	સીધા તાબા હેઠળનો કર્મચારી
Immediate superior	તરત ઉપરના અધિકારી; સીધા ઉપરી અધિકારી
Immunity from criminal process	ફોજદારી કાર્યવાહીમાંથી મુક્તિ
Impinge on/upon	૧. (અન્યના હક, વગેરેની બાબતમાં) દબાવી દેવું; ભંગ કરવો ૨. અસર કરવી; પ્રભાવ પાડવો ૩. અથડાવું
Imposition of curfew	કરફ્યુ નાખવો તે
Imposition of penalty	૧. શિક્ષા કરવી તે ૨. દંડ કરવો તે
Improper language	અનુચિત ભાષા
In accordance with	—અનુસાર; —મુજબ
In a level-headed way	સંતુલિત રીતે
In all respects	તમામ બાબતોમાં

In alphabetical order	વર્ણક્રમાનુસાર; કક્કાવારી પ્રમાણે
Incarceration	કેદ; જેલવાસ
In case	જો
In the case of –	–ના કેસમાં; –ની બાબતમાં
Inconclusive debate	અનિર્ણાયક ચર્ચા; અધૂરી ચર્ચા
In consonance with	–ને અનુરૂપ
In course of checking	તપાસ દરમિયાન
In course of time	સમય જતાં
Incremental capital-output ratio	વૃદ્ધિલક્ષી મૂડી-ઉત્પાદન ગુણોત્તર
Incriminating documents	ગુનારોપણ/દોષારોપણ/ગુનામાં સંડોવણી કરતા દસ્તાવેજ
Incumbent upon	–ને માટે આવશ્યક હોવું
In deference to	– ના પ્રત્યે આદર રાખીને; – ના વિશે આદરની લાગણીથી
In defiance of	– ની અવજા કરીને
Induction training	પ્રવેશ તાલીમ; પદપ્રવેશ તાલીમ
In due course	ઉચિત સમયે; યથાસમય

Industrial conglomeration	ઔદ્યોગિક સમુચ્ચય
Industrial Township	ઔદ્યોગિક નગરવસાહત
In fair measure	પૂરતા/પર્યાપ્ત પ્રમાણમાં
In fairness	ન્યાયની દૃષ્ટિએ; ઔચિત્યની દૃષ્ટિએ
Inferior court	નીચલી અદાલત/કોર્ટ
Infotainment	માહિતીસભર મનોરંજન
Infotech (Information Technology)	માહિતીલક્ષી પ્રૌદ્યોગિકી
Inherent ability	જન્મજાત ક્ષમતા
Inherent power	અંતર્નિહિત સત્તા
In house training	સંસ્થા અંતર્ગત તાલીમ
In keeping with	—ને અનુરૂપ
In modification of	—માં ફેરફાર કરીને
In no case	કોઈ પણ સંજોગોમાં નહિ; કદાપિ નહિ
In relaxation of	—માં છૂટછાટ મૂકીને
In round figures	પૂરા આંકડામાં
Institute an inquiry	તપાસ શરૂ કરવી

Instrument Landing System	સાધન સંચાલિત ઉતારણ પદ્ધતિ
In substitution of	-ને બદલીને
In supersession of	-ને રદ કરીને
Insurance carrier	વીમો ઉતારનાર; વીમાકર્તા
Interaction	વિચારોનું આદાનપ્રદાન; વિચાર-વિનિમય
Interactive programme	વિચારગોષ્ઠિ
Intercede (with)	૧. દરમિયાનગીરી કરવી ૨. (મુશ્કેલીમાં મુકાયેલા માટે) રજૂઆત કરવી; અરજ કરવી
Inter-corporate deposits	આંતર-નિગમિત થાપણો
Internal audit	આંતરિક ઓડિટ/હિસાબ-તપાસણી
Inter-personal relation	પરસ્પર વ્યક્તિગત સંબંધ
Interviewee	ઈંટરવ્યુ આપનાર
Interviewer	ઈંટરવ્યુ લેનાર
In that/this behalf	તે/આ બાબતમાં
In the case of In case	—ના કેસમાં; —ની બાબતમાં જો
In the pipeline	કામગીરી ચાલુ હોવી; કાર્યનો આરંભ થઈ ચૂકવો

J

Judicial activism	અદાલતી સક્રિયતા; ન્યાયતંત્રની સક્રિયતા
Judicial assertion	અદાલત/ન્યાયતંત્ર દ્વારા સમર્થનદર્શી ઘોષણા
Judicial redressal	અદાલત/ન્યાયતંત્ર મારફત ફરિયાદ નિવારણ
Jump to conclusions	ઉતાવળે તારણ કાઢવું
Just adequate	લગભગ પૂરતું/પર્યાપ્ત
Just and reasonable	ન્યાયસંગત અને તર્કસંગત
Just below	બરોબર નીચે
Just cause	ન્યાયસંગત કારણ
Justification for the proposal	દરખાસ્તનું ઔચિત્ય
Justified by the law	કાયદા અન્વયે વાજબી ઠરેલ

K

Keep abreast of the time	સમય સાથે કદમ મેળવવા
Keep pending	નિકાલ-બાકી રાખવું; અનિર્ણીત રાખવું
Killed and wounded	હતાહત; માર્યા ગયેલા અને ઘવાયેલા
Knockout auction	દગાખોરીયુક્ત લિલામ
Known as	— નામનું; — તરીકે ઓળખાતું
Known defects	જ્ઞાત દોષો; જાણેલી ખામીઓ

L

Labour saving device	શ્રમ બચાવ સાધન / ઉપાય / ઉપકરણ
Lag behind	પાછળ રહી જવું
Lags and constraints	વિલંબકારક અને અવરોધક પરિબળો
Language barrier	ભાષાના સીમાડા; ભાષાવરોધ
Lay claim to	પોતાનું હોવાનો હકદાવો કરવો
Lay down the procedure	કાર્યપદ્ધતિ નિયત કરવી
Lead astray	ગેરમાર્ગે દોરવું
Lead a witness	સાક્ષીને સૂચક પ્રશ્નો પૂછવા
Lease back	(મિલકત, વગેરેની બાબતમાં તે ખરીદનાર પાસેથી મૂળ માલિક દ્વારા) પટેથી પરત મેળવવું
Leave to appeal	અપીલ કરવા માટે પરવાનગી
Leave Travel Concession	રજા પ્રવાસ રાહત
Legal formality	કાનૂની વિધિ/ઔપચારિકતા
Letting value	ભાડા મૂલ્ય
Levy a tax	કર નાખવો

Liberalisation; Liberalization	ઉદારીકરણ
Life time tax	આજીવન વેરો
Linear waterways	સીધી લંબાઈના જળમાર્ગ
Line of action	કાર્યપદ્ધતિ
Liquidity	(વા.) તરલતા; રોકડ-સુલભતા
Liquidity crunch	(વા.) તરલતા-સંકટ; રોકડ રકમની ખેંચ
Liquidity squeeze	(વા.) તરલતા-નિયંત્રણ; નાણાકીય કટોકટીમાં મૂડીરોકાણ, કરજ, વગેરે પર નિયંત્રણ
Load shedding	વીજ પુરવઠામાં કામચલાઉ ઘટાડો
Localised/Localized industries	સ્થાનસીમિત ઉદ્યોગો
Location specific planning	સ્થળવિશેષ આયોજન
Locomotor handicap	(ત.) હલનચલનની ખોડ
Logistical grounds	૧. વ્યૂહાત્મક કારણો ૨. બુદ્ધિગમ્ય કારણો
Longhand judgement	હસ્તાક્ષરમાં ચુકાદો

M

Macabre killing	ભયંકર હત્યાકાંડ
Mainstreamism	મુખ્ય પ્રવાહમાં ભળવા માટેનું વલણ
Maintenance of accounts	હિસાબ રાખવા
Maintenance of discipline	શિસ્તપાલન
Marginalised/Marginalized section of society	સમાજનો ઉપેક્ષિત વર્ગ
Marketing intervention	બજાર દરમિયાનગીરી
Market-oriented economy	બજારલક્ષી અર્થતંત્ર
Market pulse	બજારની રૂબ; બજારનું વલણ
Mark of honour	સન્માન પ્રતીક
Mass awakening	લોકજાગૃતિ; જન-જાગરણ
Material information	મહત્વપૂર્ણ જાણકારી/માહિતી
Material resources	ભૌતિક સાધનસંપત્તિ
Matter of public interest	લોકહિતની બાબત; જનહિતની બાબત
Maturity period	પાકતી મુદત
Means adopted	અજમાવેલા/કરેલા ઉપાયો

Means and ends	સાધન અને સાધ્ય
Megalopolis	બૃહદ નગર
Mentally disabled	મંદબુદ્ધિ વ્યક્તિ
Mercenary	(૧) (સં.) ભાડૂતી સૈનિક (૨) (વિ.) (ક) ધનલોલુપ (ખ) ભાડૂતી
Mercenary motive	ધનલાલસાથી પ્રેરાવું તે
Merit goods	(અર્થ.) જનહિતાર્થ માલ
Metropolis	મહાનગર
Mid-air collision	જમીનથી અધર હવામાં અથડામણ; આકાશમાં અથડામણ
Militancy	૧. ઉગ્રવાદ ૨. આક્રમકતા; લડાયકતા; લડાયક મિજાજ
Militant	૧. ઉગ્રવાદી ૨. આક્રમક; લડાયક યોદ્ધો
Minimal raise	અલ્પતમ વધારો
Minimum Alternative Tax	ન્યૂનતમ વૈકલ્પિક કર
Modality	સ્વરૂપલક્ષી બાબતો; પદ્ધતિ-સ્વરૂપ; નિયત પદ્ધતિ
Model Code of Conduct	આદર્શ-આચારસંહિતા

Module	(શિ.) (અભ્યાસક્રમનો) સ્વયં-પર્યાપ્ત એકમ
Mono-culture plantation	એક-ફસલી વાવેતર; એક જ પાક માટેનું વાવેતર
Mopping up operation	(છુપાવેલાં શસ્ત્રો, છુપાયેલા શત્રુ, વગેરે શોધીને પકડવાની બાબતમાં) સઘન તપાસ કાર્યવાહી
Moral rectitude	આચાર-વિચારની શુદ્ધિ; શુદ્ધ આચાર-વિચાર
Multi-national company	બહુરાષ્ટ્રીય કંપની

N

National awakening	રાષ્ટ્રીય જાગૃતિ
Nation-state	રાષ્ટ્રીય અસ્મિતા ધરાવતું રાજ્ય
Natural consequence	સ્વાભાવિક પરિણામ
Naturalist	પ્રકૃતિવિદ
Nefarious activity	દુષ્ટ પ્રવૃત્તિ
Neutralisation; Neutralization	તટસ્થીકરણ
News-writer	સમાચાર લેખક; ખબરપત્રી
Nexus	સંબંધ; જોડાણ; ગઠબંધન; સાંઠગાંઠ
Non-committal approach	બિન-બંધનકારી અભિગમ
Non-conformist	પરંપરાવિરોધી

Non-conventional sources of energy	ઊર્જાનાં બિન-પરંપરાગત સાધનો; બિન-પરંપરાગત ઊર્જા સાધનો
Non-merit goods	(અર્થ.) વ્યક્તિગત હિતનો માલ-સામાન
Non-performing asset	(અર્થ.) બિન-નફાકારક અસ્કયામત
Non-pollutant unit	બિન-પ્રદૂષક એકમ
Non-proliferation treaty	અણુ અપ્રસાર સંધિ
Non-serious candidate (in election)	(ચૂંટણીની બાબતમાં) અગંભીર ઉમેદવાર; છેલ્લી ક્ષણે ઉમેદવારી પાછી ખેંચે તેવી શક્યતાવાળો ઉમેદવાર
Normative planning	આદર્શવાદી આયોજન
Not available (N.A.)	અપ્રાપ્ય
Not later than	—થી મોડું નહિ; મોડામાં મોડું
No War Pact	“યુદ્ધ નહિ” કરાર
Nuclear family	મૂળ કુટુંબ (માતાપિતા અને તેમનાં સંતાનો)
O	
Obligatory duty	અનિવાર્ય ફરજ
Occasioned by negligence	બેદરકારીને લીધે બનેલું
Odd jobs	પરચૂરણ કામ

Odd number	વિષમ સંખ્યા
Official function	સત્તાવાર સમારંભ
Official record	સરકારી રેકર્ડ; સત્તાવાર રેકર્ડ
Of no account	નગણ્ય; મહત્વહીન
Of some account	ગણનાપાત્ર; મહત્વપૂર્ણ; અગત્યનું
Ombudsman	લોકપાલ; લોકાયુક્ત
On and from the date of	— તારીખના રોજ અને તે તારીખથી
On behalf of	—ના વતી
On second thought	પુનર્વિચારણાને અંતે
Open economy	મુક્ત અર્થતંત્ર
Controlled economy	નિયંત્રિત અર્થતંત્ર
Open forum	જાહેર ચર્ચા મંચ
Operational holding	સક્રિય જમીન-ખાતું
Opinion poll	લોકમત/જનમત મોજણી
Opportune moment	યોગ્ય સમય
Opportunity crop	સંભવિત પાક

Opposition bench	(સંસદ, વિધાનસભા, વગેરેમાં) વિરોધ પક્ષ; વિરોધ પક્ષનો વિભાગ
Treasury bench	(સંસદ, વિધાનસભા, વગેરેમાં) શાસક પક્ષ; શાસક પક્ષનો વિભાગ
Optional holiday	વૈકલ્પિક રજા
Oral account	મૌખિક વૃત્તાંત
Oral statement	મૌખિક રજૂઆત
Order of seniority	પ્રવરતા ક્રમ; સિનિયોરિટી ક્રમ
Organisational poll	સંસ્થાગત ચૂંટણી
Organogram	(કર્મચારીવર્ગનો) પદક્રમ આલેખ
Orthopaedic disability	અસ્થિરોગજન્ય વિકલાંગતા; અસ્થિજન્ય ખોડ / વિકલાંગતા
Out balance	—ની તુલનામાં અધિક મૂલ્ય/મહત્ત્વ/વજન હોવું
Outbid	(હરાજમાં બીજાથી) વધુ ઊંચી બોલી બોલવી
Out bound tourism	વિદેશ પ્રવાસ પ્રવૃત્તિ
Out door publicity	જાહેરમાં પ્રચાર
Over-capitalisation	અતિ મૂડીકરણ
Overdue interest	મુદતવીત્યું વ્યાજ

Overriding effect	અધિક પ્રભાવી અસર
Overriding power	અધિક પ્રભાવી સત્તા
Owe to	(કોઈ પ્રાપ્તિ કે સિદ્ધિ માટે) —ના આભારી હોવું; —ના ઋણી હોવું
Owing to	—ને લીધે
Own up to	કબૂલાત કરવી

P

Pace of work	કામની રફતાર
Pan-Indian	અખિલ ભારતીય
Paradigm	૧. નમૂનો; આદર્શ; ઉદાહરણ ૨. (વ્યા.) રૂપાખ્યાન
Participatory planning	સહભાગિતા આયોજન; સહયોગલક્ષી આયોજન
Party in fault	કસૂરદાર પક્ષકાર
Party or privy (to an offence)	(કા.) ગુનામાં સહાયક કે મળતિયો
Party prosecuting suit	દાવો માંડનાર પક્ષકાર
Passage of a bill; Passing of a bill	(વિધાનસભા, સંસદ, વગેરેમાં) વિધેયક પસાર/ મંજૂર થવું તે

Passenger traffic	ઉતારુ-ટ્રાફિક/યાતાયાત; પ્રવાસી અવરજવર
Goods traffic	માલસામાન-ટ્રાફિક
Vehicular traffic	વાહન ટ્રાફિક; વાહનોની અવરજવર
Pass an order	આદેશ આપવો
Passing phase	અસ્થાયી તબક્કો
Pass interest	હિત તબદીલ કરવું
Passive resistance	સત્યાગ્રહ; શાંતિપૂર્ણ/અહિંસક પ્રતિકાર
Passive resister	સત્યાગ્રહી; શાંતિપૂર્ણ/અહિંસક વિરોધી
Patentable	પેટંટપાત્ર; એકાધિકાર યોગ્ય
Patent right	પેટંટ હક; એકાધિકાર
Patronising attitude	૧. આશ્રયાત્મક વૃત્તિ/વલણ ૨. સહાયક/પ્રોત્સાહક વલણ
Pay Commission	પગાર પંચ/આયોગ
Pay structure	પગાર માળખું
Peace and tranquility	શાંત અને ઉપદ્રવરહિત સ્થિતિ; સુલેહશાંતિ
Pecuniary benefit	નાણાકીય લાભ
Pecuniary jurisdiction	૧. નાણાકીય હકૂમત ૨. દંડવિષયક હકૂમત

Penal code	દંડ સંહિતા
Penal cut	શિક્ષાત્મક કપાત
Penal jurisdiction	શિક્ષાત્મક હકૂમત/ક્ષેત્રાધિકાર
People-friendly	જનસહાયક; લોકલક્ષી; સામાન્ય જનતાને અનુકૂળ હોય તેવું
Performing asset	(અર્થ.) નફાકારક અસ્કયામત
Personality cult	વ્યક્તિપૂજા
Petty cash-book	પરચૂરણ રોકડવહી
Philatelic centre	ટપાલ-ટિકિટ સંગ્રહ કેન્દ્ર
Photo Identity Card	ફોટો ઓળખપત્ર
Place at the disposal of	-ના હસ્તક મૂકવું
Place of public entertainment	સાર્વજનિક મનોરંજન સ્થળ
Plain words	સ્પષ્ટ શબ્દો; સરળ ભાષા
Plan frame	યોજનાનું માળખું; યોજનાની રૂપરેખા
Planimeter	ક્ષેત્રમાપક
Police lines	પોલીસ આવાસ

Poll schedule	ચૂંટણી સમયપત્રક
Pollutant	પ્રદૂષક
Polluting unit	પ્રદૂષણ ફેલાવતો એકમ
Pollution-free	પ્રદૂષણમુક્ત; પ્રદૂષણરહિત
Pollution Under Control (PUC) Certificate	નિયંત્રિત પ્રદૂષણ પ્રમાણપત્ર
Poor and persecuted	ગરીબ અને ત્રસ્ત
Popular Government	લોક-સરકાર; લોકપ્રિય સરકાર; જનમાન્ય સરકાર
Populist measures	જનહિતાર્થ/લોકતરફી પગલાં
Post-recruitment training	ભરતી પછીની તાલીમ
Poverty line	ગરીબી રેખા
Poverty-stricken	ગરીબ; કંગાળ; દરિદ્ર; અર્કિચન
Power of legislation	કાયદો ઘડવાની સત્તા
Power scenario	વીજળી સંબંધી પરિસ્થિતિ
Preliminary hearing	(કા.) પ્રારંભિક સુનાવણી
Pre-qualification	પ્રાથમિક પસંદગી

President's rule	રાષ્ટ્રપતિ શાસન
Prevention of crime	ગુનાનિવારણ
Prevention of cruelty	ક્રૂરતાનિવારણ
Previous and later references	૧. પહેલાં અને પાછળથી કરેલા ઉલ્લેખો/ આપેલા સંદર્ભો ૨. પહેલાં અને પાછળથી કરેલાં પુછાણો
Prevision	પૂર્વજ્ઞાન; ભવિષ્યદષ્ટિ
Price control exemption	ભાવ-નિયંત્રણમુક્તિ
Principal in person	સ્વયં માલિક
Principal instrument	મૂળ દસ્તાવેજ/ખત
Principal object	મુખ્ય ઉદ્દેશ
Principal or abettor	(કા.) કર્તા અથવા ગુના-સહાયક
Principal Secretary	અગ્ર સચિવ
Prioritisation; Prioritization	અગ્રતાપ્રદાન; અગ્રતાક્રમ નિર્ધારણ
Privatisation; Privatization	ખાનગીકરણ
Problem area	સમસ્યાત્મક ક્ષેત્ર
Procrastination	ઢીલ; વિલંબ; લાસરિયાવેડા; રેઢિયાળપણું

Product patent	બનાવટ સંબંધી/પેટાશલક્ષી એકાધિકાર
Professional approach	વ્યવસાયોચિત અભિગમ
Professional artist	વ્યવસાયી કલાકાર
Professional criminal	ધંધાદારી ગુનેગાર
Professionalisation; Professionalization	૧. વ્યવસાયીકરણ ૨. વ્યવસાયોચિત કૌશલ-ખિલવણી
Professionalism	૧. વ્યવસાયવાદ; વ્યાવસાયિકતા ૨. વ્યવસાયોચિત કૌશલ
Profile	૧. પાર્શ્વચિત્ર; રેખાકૃતિ ૨. રૂપરેખા
Prognosis	૧. (રોગનું) પૂર્વલક્ષણ; રોગના વલણનું પૂર્વાનુમાન ૨. ભવિષ્યસંબંધી આગાહી
Prohibitionism	નશાબંધી પ્રવર્તનવાદ; મદ્યનિષેધવાદ
Prohibitionist	નશાબંધી પ્રવર્તક; નશાબંધીમાં માનનાર; મદ્યનિષેધવાદી
Project	૧. (સં.) (ક) પરિયોજના; યોજના (ખ) યોજનાપૂર્વક કરવાનું કામ; આયોજિત ઉપક્રમ (ગ) (શિ.) (મૂલ્યાંકન અર્થે) પ્રોજેક્ટ કાર્ય

૨. (કિ.) (ક) પરિયોજના/યોજના તૈયાર કરવી
 (ખ) (પ્રકાશ, આકૃતિ, ચિત્રની બાબતમાં) પાડવું
 (ગ) પ્રક્ષેપણ કરવું; ઉપસાવવું; ઊપસી આવવું
 (ઘ) ધારણા કરવી

Proliferation

પ્રસાર; ફેલાવો

Pronouncement

૧. વિધિસરનું કથન; ઘોષણા
 ૨. ચુકાદો

Prospect

- (૧) દૃષ્ટિકોણ
 (૨) દૃશ્ય
 (૩) ભાવિ સંભાવના
 (૪) સંભવિત ખનિજ-પ્રાપ્તિ સ્થળ

Prospecting agency

ખનિજશોધ એજન્સી; પૂર્વેક્ષણ સંસ્થા

Protected by a patent

પેટન્ટ/એકાધિકાર દ્વારા સુરક્ષિત

Protem Speaker

(વિધાનસભા, સંસદમાં) કામચલાઉ અધ્યક્ષ;
 તત્પૂરતા અધ્યક્ષ

Protracted negotiation

સુદીર્ઘ વાટાઘાટ

Prowess

૧. પરાક્રમ; વીરતા
 ૨. કૌશલ; દક્ષતા

Psephologist

ચૂંટણી-આંકડાશાસ્ત્રી

Psephology	ચૂંટણી-આંકડાશાસ્ત્ર; ચૂંટણીવિષયક આંકડાકીય અભ્યાસ
Public conveyance	જાહેર વાહન
Public Distribution System	જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા
Public education	લોકશિક્ષણ
Public finance	જાહેર નાણા-વ્યવસ્થા
Public function	જાહેર સમારંભ; સાર્વજનિક સમારંભ
Public functionary	જાહેર પદાધિકારી
Public servant	રાજ્ય સેવક; સરકારી કર્મચારી
Public funds	સરકારી નાણાં
Public Interest Litigation (PIL)	જાહેર હિત માટે દાવો
Public involvement	લોક સહયોગ
Public order	જાહેર વ્યવસ્થા
Public outrage	લોક પ્રકોપ/આક્રોશ
Public participation	લોક સહભાગિતા
Public prosecution	સરકારી ફરિયાદ પક્ષ
Public spirited person	સેવાભાવી વ્યક્તિ

Public utility concern	લોકોપયોગી સંસ્થા
Public utility service	લોકોપયોગી સેવા
Purporting to be done	કર્યાનું અભિપ્રેત હોય તેવું
Purview	૧. કાર્યક્ષેત્ર ૨. (કા.) (કાયદા, અધિનિયમ, વિધાન, વગેરે બાબતમાં) મુખ્ય ભાગ
Put into circulation	પ્રચલિત કરવું; ફેલાવો કરવો; ચલાણમાં મૂકવું
Put one's signature to	—ના પર સહી કરવી
Put to vote	મત માગવો; મતદાન માટે રજૂ કરવું

Q

Qualified fee-simple	(કા.) શરતી વારસો
Quality management	ગુણવત્તા જાળવણી વ્યવસ્થાતંત્ર
Question of fact	હકીકતલક્ષી/તથ્યવિષયક પ્રશ્ન
Question of law	કાયદાકીય પ્રશ્ન
Quintuplicate	પાંચ નકલ

R

Racial tension	જાતીય તંગદિલી
Ethnic tension	વંશીય તંગદિલી
Railway mileage	રેલવે માઈલ-ભથ્થું
Rainbow coalition	બહુપક્ષીય જોડાણ
Rainbow Government	મિશ્ર સરકાર; બહુપક્ષીય સરકાર
Raise an objection	વાંધો ઉઠાવવો
Raise a plea	દલીલ રજૂ કરવી
Raise a public loan	લોકો પાસેથી લોન મેળવવી
Raise a question	પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરવો
Raise money	નાણાં ભેગાં કરવાં/ઊભાં કરવાં
Raise money on	(કશું) ગીરો મૂકીને નાણાં મેળવવાં
Rapport	સંબંધ; ઘરોબો; એકરાગ
Rapprochement	(બે રાષ્ટ્રો વચ્ચે) પુનર્મિત્રી
Realty	સ્થાવર મિલકત
Reap the benefit	લાભ મેળવવો; ફાયદો ઉઠાવવો
Recidivism	ગુનો/અપરાધ કરવાની ટેવ; ગુનો/અપરાધ કરવાનું વ્યસન

Recidivist	ટેવવશ ગુનેગાર; વારંવાર/ફરીફરી ગુનાખોરી તરફ વળનાર
Red-letter day	સંસ્મરણીય દિન; યાદગાર દિવસ; શુભ દિવસ
Redressal of grievances	ફરિયાદ નિવારણ
Reduce in rank	પાયરી ઉતારવી; નીચલી કક્ષામાં મૂકવું
Refurbishment	નવીકરણ
Regardless of	—ને લક્ષમાં ન લેતાં
Regime	૧. શાસન; શાસનકાળ; શાસન પદ્ધતિ ૨. (ત.) પથ્યાપથ્ય; ચરી
Regimen	(ત.) પથ્યાપથ્ય; ચરી
Regulated markets	વિનિયમિત બજાર
Remainder of the period	બાકીનો સમયગાળો; શેષ મુદત
Render ineffective	બિન-અસરકારક/બિન-અમલી બનાવવું
Renewable sources of energy	નવીકરણપાત્ર ઊર્જા-સ્ત્રોત/સાધનો
Repoll	ફેરચૂંટણી
Resource scarce economy	અલ્પસાધન અર્થતંત્ર
Retain possession	(કા.) કબજામાં રાખવું

Returnable notice	(કા.) ઉત્તર આપવાપાત્ર નોટિસ
Rhyme or reason	અર્થ; તર્કસંગતતા
Without rhyme or reason	અકારણ; નિરર્થક; નિષ્પ્રયોજન
Ribbon Development Rules	રેખા-નિયંત્રણ નિયમો
Right perspective	યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્ય; સમ્યક્ દર્શન
Right to learn	ભણવાનો અધિકાર
Rising prices	વધતા જતા ભાવો
River way	નદી માર્ગ
Role model	નિશ્ચિત ભૂમિકા માટે આદર્શ
Rule by consent	સંમતિ શાસન
Rule of law	કાયદાનું શાસન
Run up to the elections	મતદાન પૂર્વેનો સમયગાળો; ચૂંટણી જાહેર થયા પછી મતદાન થતાં સુધીનો સમયગાળો

S

Safe and sound	સુખરૂપ; ક્ષેમકુશળ
Salient features	મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ

Salt worker; Salt pan worker	અગરિયો; મીઠાના અગરનો કામદાર
Salutary purpose of law	કાયદાનો હિતકારી/લાભદાયી હેતુ
Satellite communication	(કૃત્રિમ) ઉપગ્રહ આધારિત સંચાર/સંદેશા- વ્યવહાર/સંપર્ક
Satellite town	ઉપનગર
Satisfy the conditions	શરતો પરિપૂર્ણ કરવી
Save as otherwise provided	અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય
Save by	—ના સિવાય
Save in so far as	તે સિવાય; આ સિવાય; તે ઉપરાંત; આ ઉપરાંત
Saving all just exceptions	તમામ ન્યાયસંગત અપવાદોને બાદ કરતાં
Saving clause	(કા.) અપવાદ-ખંડ
Savingram	તારપત્ર
Savings	૧. બચત ૨. (કા.) અપવાદ
Savings account	બચત ખાતું
Scam	(નાણાકીય) કૌભાંડ; ગોટાળો; પ્રપંચ
Scamster	(નાણા-વ્યવહારની બાબતમાં) કૌભાંડકાર; પ્રપંચી

Scenario	સ્થિતિ; પરિસ્થિતિ
Schoolreadiness	શાળાએ જવા માટેની તત્પરતા/તૈયારી
Scorched earth policy	ધીકતી ધરાની નીતિ
Scrivener	૧. દસ્તાવેજ લખનાર/ઘડનાર ૨. નોટરી
Scroll of honour	પ્રશસ્તિ પત્ર
Sea bed	સમુદ્રતળ
Seafarer	દરિયાખેડુ; ખલાસી
Secondary evidence	(કા.) ગૌણ પુરાવો
Seconder	સમર્થક; ટેકો આપનાર
Secondhand evidence	તથાકથિત પુરાવો
Seconding of motion	પ્રસ્તાવ-સમર્થન
Secretarial assistance	દફતરી સહાય
Secretarial staff	૧. સચિવાલય કર્મચારીવર્ગ ૨. દફતરી કર્મચારીવર્ગ
Security cover	સુરક્ષા કવચ
Security prisoner	સુરક્ષા કેદી

Security ring	—ની ફરતે સુરક્ષા વ્યવસ્થા; ચોતરફી સુરક્ષા-વ્યવસ્થા
Seemingly correct	દેખીતી રીતે સાચું; ઉપલક દષ્ટિથી સાચું
Seismogram	ભૂકંપ-આલેખ
Seismograph	ભૂકંપ-આલેખયંત્ર
Seismography	ભૂકંપ-આલેખવિજ્ઞાન
Self-employment	સ્વરોજગાર; સ્વતંત્ર રોજગાર
Self-evaluation	સ્વમૂલ્યાંકન
Self-immolation	આત્મવિલોપન
Self-reliance	આત્મનિર્ભરતા; સ્વાવલંબન
Self-sufficient	સ્વાવલંબી; આત્મનિર્ભર
Self-supporting	સ્વનિર્ભર
Seniority-cum-merit principle of promotion	બઢતીનો પ્રવરતા-સહ-ગુણવત્તાનો સિદ્ધાંત
Sensitive and trouble-prone area	સંવેદનશીલ અને તોફાનની શક્યતાવાળો વિસ્તાર
Service charge	સેવા ખર્ચ
Service envelop	સરકારી પરબીડિયું

Service of summons	સમન્સ બજવણી
Service record	સેવા/નોકરીનો રેકર્ડ; સેવા/નોકરીની વિગતો
Service voter	ફોજી મતદાતા
Set one's seal to	—ના પર સહી-સિક્કા કરવા
Set up	(કિ.) સ્થાપવું; આરંભ કરવો
Set-up	(સં.) તંત્રચયના; માળખું
Shake-up	ધરખમ ફેરફાર; પુનર્ચયના
Shelter for all	સર્વ માટે રહેઠાણ
Shop-floor Committee	સંબંધિત કામગીરી બજાવતી વ્યક્તિઓની સમિતિ
Shop-floor experience	કારખાનામાં પ્રત્યક્ષ અનુભવ
Shops and Establishments	દુકાનો અને વેપારી સંસ્થાઓ/પેઢીઓ
Short-cut	૧. ટૂંકો રસ્તો ૨. (લા.) સુગમ માર્ગ; સરળ ઉપાય
Side observation	આનુષંગિક અવલોકન
Side with	—ની તરફેણ કરવી; —નો પક્ષ લેવો
Silver medal	રજત ચંદ્રક; રૌપ્ય ચંદ્રક
Since then	ત્યારથી

Single out	(અનેકમાંથી એકને) પસંદ કરવું/અલગ તારવવું; વરણી કરવી
Single window system	એક બારી પદ્ધતિ
Singularly occupied	એકાકી કબજાવાળું
Sit over	અવરોધરૂપ બનવું; કાર્યવાહી આગળ વધવા ન દેવી
Sketchy and truncated report	અધૂરો અને વિકૃત અહેવાલ
Slippage	ચૂક
Snap poll	અણધારી ચૂંટણી
So-called	તથાકથિત; કહેવાતું
Socially disadvantaged	સામાજિક લાભોથી વંચિત
So far	હજુ સુધી
So far as may be	શક્ય હોય તેટલું; શક્ય હોય ત્યાં સુધી
So far as practicable	વ્યવહારુ હોય ત્યાં સુધી
Soiled note	ગંદી/બગડેલી/ડાઘાડૂઘીવાળી ચલણી નોટ
Soil Testing Laboratory	ભૂમિ ચકાસણી પ્રયોગશાળા
So long as	(જ્યાં સુધી).....ત્યાં સુધી

Soon after the receipt	મળતાંની સાથે જ; મળે કે તરત
Sounding survey	(પાણી સંબંધમાં) ઊંડાઈ માપન મોજણી
Spaceship	અવકાશયાન
Speakership	અધ્યક્ષપદ
Speed-up-disposal	કામનો ત્વરિત નિકાલ કરવો
Spin-off	(લા.) આનુષંગિક અસર/પરિણામ; પરોક્ષ લાભ
Sponsorship deposit	પ્રયોજક તરીકે ભરવાની અનામત
Standard Deduction	(આવકવેરાની બાબતમાં) માનક કપાત
Stand-by credit	સંકટ સમયનું ધિરાણ
Stand for	૧. —ના પ્રતીક હોવું; —નું પ્રતિનિધિત્વ કરવું ૨. —ની હિમાયત કરવી; —ને સમર્થન આપવું
Statement of defence	બચાવનામું
State of affairs	વસ્તુસ્થિતિ; પરિસ્થિતિ
State-of-the-art technology	અત્યંત આધુનિક પ્રૌદ્યોગિકી; અદ્યતન અને અજોડ પ્રૌદ્યોગિકી
Statutory auditor	કાયદામાન્ય હિસાબ-તપાસનીસ

Stint	૧. નિયત પદકાળ ૨. (પદકાળ દરમિયાનની) નિયત કામગીરી
Stint in power	સત્તા પર કાપ/નિયંત્રણ
Stonewall	(સંસદીય કાર્યવાહીમાં) અવરોધ/અંતરાય
Structural reforms	માળખાગત સુધારા; સંરચનાત્મક સુધારા
Stupefying substance	મૂર્છાકારક પદાર્થ
Subterranean water resources	ભૂગર્ભ જળસાધનો/જળસંપત્તિ
Sully the purity of election	ચૂંટણીની પવિત્રતાને દૂષિત કરવી
Super time-scale	અધિકાલિક પગાર-ધોરણ
Supporters and sympathizers	સમર્થકો અને શુભેચ્છકો
Sustainable agriculture	નિરંતર ખેતી
Sustainable cities	વિકાસક્ષમ શહેરો
Sweeping changes	આમૂલ ફેરફાર
Sweeping powers	વ્યાપક સત્તા
Sweeping victory	પ્રચંડ વિજય

T

Take cognisance; Take cognizance	ધ્યાનમાં લેવું; લક્ષમાં લેવું
Take exception (to)	—ના અંગે વાંધો ઉઠાવવો
Take measures in one's power	પોતાની સત્તામાં હોય એવાં પગલાં લેવાં/એવી કાર્યવાહી કરવી
Take place	(ઘટના) બનવી
Take steps	પગલાં લેવાં; કાર્યવાહી કરવી
Take stock of	૧. માલની સૂચિ તૈયાર કરવી ૨. — અંગે ક્યાસ કાઢવો
Talk-out	૧. (ખરડો, પ્રસ્તાવ વગેરેની બાબતમાં) મતદાન કરવાનો સમય ન રહે એટલી લાંબી ચર્ચા કરી નિષ્ફળ બનાવવું ૨. સઘન ચર્ચા કરી નિરાકરણ લાવવું
Tangible result	નક્કર પરિણામ; મૂર્ત પરિણામ
Tapping resource	પ્રથમવાર કોઈ સંસાધનની શક્યતા તપાસવી
Targetted Public Distribution System	લક્ષ્યાંકિત જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા
Tax amnesty	કરસંબંધી માફી
Tax break	કર ચુકવણીમાં વિરામ

Tax dodger	કરચોર
Tax-efficient scheme	કર-બચતક્ષમ યોજના
Tax-net	કરમાળખું
Tend to	—ના તરફનું વલણ રાખવું; —ના તરફ ઝોક રાખવો
Terminable debenture	મુદતી ઋણપત્ર
Terminal cost	આખરી ખર્ચ
Terminal disease	જીવલેણ રોગ; અસાધ્ય રોગ
Test case	(કા.) પૂર્વદષ્ટાંતરૂપ કેસ
Test examination	કસોટી-પરીક્ષણ
Testifier	(કા.) સાક્ષી; અદાલતમાં સાક્ષી/પુરાવો આપનાર
Then existing	તે સમયે પ્રવર્તતું; તે સમયે મોજૂદ
Then in force	તે સમયે અમલમાં
Thereby	તે દ્વારા; તેથી; તેને લીધે
Therefor	તે માટે
Therein	તેમાં
Thereof	તેનું; તેને લગતું

Thereunder	૧. તેની નીચે ૨. તે અન્વયે
Thereupon	તેમ થતાં
Therewith	તે સાથે
Third reading	(સંસદ/વિધાનસભામાં વિધેયકનું) ત્રીજું અને આખરી વાંચન
Through the agency	—ના દ્વારા; —ની મારફત
Till such time as	ત્યાં સુધી
Time management	સમય-પ્રબંધ; સમય-વ્યવસ્થા
Time sharing basis	સમય વિભાજનનું ધોરણ
Tip-off	૧. બાતમી; છૂપી માહિતી/સૂચના ૨. છૂપી/ગુપ્ત ચેતવણી
To be held responsible	જવાબદાર ઠેરવવું
To be in practice	વ્યવહારમાં હોવું
Toe the line	૧. (રાજ.) પોતાના પક્ષની આવશ્યકતા મુજબ વર્તવું ૨. નિયમ, હુકમ, વગેરેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું
Top brass	ઉચ્ચ કક્ષાના અધિકારી

To the extent possible	શક્ય હોય તેટલું; શક્ય હોય તેટલા પ્રમાણમાં; શક્ય હોય ત્યાં સુધી
Trade terms	વ્યાપારની શરતો
Transborder	સીમા/સરહદની પેલી પાર; સીમા/સરહદની સામેની બાજુ
Transfer travelling allowance	બદલી પ્રવાસ ભથ્થું
Transnational; Transnational Company	આંતરરાષ્ટ્રીય કંપની
Trial-cum-demonstration	અખતરા-સહ-નિદર્શન
True and faithful account	સાચો અને યથાર્થ અહેવાલ
Truncated	કાપકૂપ કરેલું; વિકૃત કરેલું
Tunnel vision	એકાંગી દષ્ટિબિંદુ
Turn-out	(રાજ.) મત આપવા માટે ગયેલા લોકોની સંખ્યા

U

Ubiquitous	સર્વવ્યાપી
Udometer	વરસાદમાપક યંત્ર
Unaffected	૧. અકૃત્રિમ ૨. પ્રભાવ કે અસર વિનાનું

Unaided eye	નરી આંખ; સાધનરહિત દૃષ્ટિ
Unaided school/institution	અનુદાન મળતું ન હોય તેવી શાળા/સંસ્થા
Unban	પ્રતિબંધ દૂર કરવો; પ્રતિબંધમુક્ત કરવું
Unceasing effort	અવિરત પ્રયાસ
Unconditionally	વિના શરતે; બિન-શરતી
Uncorrupt official	પ્રમાણિક અધિકારી/કર્મચારી
Under colour of office	હોદ્દાના ઓઠા હેઠળ
Under compliance	અનુપાલન હેઠળ; અનુપાલન થઈ રહ્યું હોય તેવું; અનુપાલનને અધીન
Under duress	બળજબરીથી; દબાણપૂર્વક
Under funded	અપૂરતી નાણા-વ્યવસ્થાવાળું
Under performing unit	૧. ઓછો કાર્યક્ષમ એકમ; નિયત કરતાં ઓછી કામગીરી કરતો એકમ ૨. અલ્પ નફાક્ષમ એકમ; ધાર્યા કરતાં ઓછો નફો થતો હોય તેવો એકમ
Under professional observation	વ્યાવસાયિક તજજ્ઞના નિરીક્ષણ હેઠળ
Under-staffed cell	અપૂરતા કર્મચારીઓ ધરાવતો એકમ
Under the auspices of	—ના ઉપક્રમે; —ના આશ્રયે

Unequivocal	અસંદિગ્ધ; સુસ્પષ્ટ
Unexcused absence	અક્ષમ્ય ગેરહાજરી
Ungentlemanly behaviour	અભદ્ર વર્તન
Unhampered action	અબાધ કાર્યવાહી
Universal brotherhood	વિશ્વ બંધુત્વ
Universal donor	સર્વયોગ્ય રક્તદાતા
Universal postal convention	સર્વદેશીય ટપાલ-કરાર
Unless otherwise provided	અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય
Unless the context otherwise requires	સંદર્ભથી અન્યથા અપેક્ષિત હોય તે સિવાય
Unliquidated damages	(કા.) અનિર્ધારિત નુકસાન ભરપાઈ
Unmet need	વણસંતોષાયેલી જરૂરિયાત
Unofficially	બિન-સત્તાવાર રીતે; અવિધિસર
Unofficial strike	અનધિકૃત હડતાળ
Unorganised labour	અસંગઠિત મજૂરવર્ગ
Unpaid	૧. બિનપગારી; અવેતન ૨. વણચૂકવ્યું; ચુકવણી બાકી હોય તેવું

Unplanned economy	અનાયોજિત અર્થતંત્ર/અર્થવ્યવસ્થા
Unpolled vote	ચૂંટણીમાં મતદાન નહિ થયેલ મતસંખ્યા
Unpounded rice	છડ્યા વિનાના ચોખા
Unseemly behaviour	અશોભનીય વ્યવહાર/વર્તન
Unwholesome conduct	અનીતિભરી વર્તણૂક
Unworthy of credit	અવિશ્વસનીય
Up country	અંતર્વર્તીપ્રદેશ; દેશ/પ્રદેશનો અંદરનો ભાગ
Update	અદ્યતન બનાવવું
Upright and diligent	પ્રામાણિક અને ઉદ્યમી
Upstream villages	ઉપરવાસનાં ગામો
Urban Co-operative Bank	નાગરિક સહકારી બેંક
Urbanizable area	શહેરીકરણપાત્ર વિસ્તાર; શહેર તરીકે વિકસાવવા યોગ્ય વિસ્તાર
Urban sprawl	શહેરી વિસ્તારનું અનિયંત્રિત વિસ્તરણ
Urchin voting	સગીર વ્યક્તિ દ્વારા મતદાન
User-friendly	વપરાશકારને/વાપરનારને અનુકૂળ હોય તેવું
(In) Usual course	સામાન્ય રીતે; રાબેતા મુજબ

Valedictory address	ବିଦାୟ-ପ୍ରବଚନ
Valid cession	(କା.) କାୟଦାମାନ୍ୟ ପରିତ୍ୟାଗ
Valid charge	କାୟଦାମାନ୍ୟ ଦୋଷାରୋପଣ
Valid session	(ବିଧାନସଭା, ସଂସଦନୀ ଭାବତମା) କାୟଦାମାନ୍ୟ ସତ୍ର
Valuable security	୧. (କା.) କିମତୀ ଦସ୍ତାବେଜ ୨. ଭଦ୍ରମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତୁ
Valuation certificate	ମୂଲ୍ୟ-ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର
Value free assessment	ମୂଲ୍ୟ ନିରପେକ୍ଷ ଆକାରଣୀ
Value-in-account	ଢିସାଭ-ମୂଲ୍ୟ
Value-in-exchange	ବିନିମୟ-ମୂଲ୍ୟ
Value-in-use	ଉପଯୋଗ-ମୂଲ୍ୟ
Value loss	ମୂଲ୍ୟ-ହ୍ରାସ
Value of money	ନାଣାଂଜୁ ମୂଲ୍ୟ
Ventilate one's grievances	ଝରିଆଦନେ ବାଆ ଆପବୀ; ଝରିଆଦ କରବୀ
Veracity of a claim	ଦାବାନୀ ସବ୍ୟାର୍ଥ
Versatile	ଭଦ୍ରମୁଖୀ

Version	૧. ભાષાંતર; અનુવાદ ૨. પાઠ ૩. વૃત્તાંત ૪. (પુસ્તકની) આવૃત્તિ
Vexed issue	બહુચર્ચિત/વિવાદાસ્પદ બાબત
Vicarious authority	સોંપેલી સત્તા; સોંપેલો સત્તાધિકાર
Vicarious compensation	અવેજી વળતર
Vicarious liability	પ્રતિનિહિત જુમ્મેદારી
Vicious circle	વિષયક
Visible capacity	જ્ઞાત ક્ષમતા
Visible exports	પ્રત્યક્ષ નિકાસ
Visible imports	પ્રત્યક્ષ આયાત
Visible representation	દૃશ્ય રજૂઆત/નિરૂપણ
Vista	૧. વૃક્ષમાર્ગ ૨. દૃશ્ય ૩. પરિપ્રેક્ષ્ય ૪. (લા.) ક્ષિતિજ
Visual acuity	તેજદૃષ્ટિ; દૃષ્ટિ તીક્ષ્ણતા
Visual disability	દૃષ્ટિની ખામી

Visually handicapped	અંધ; નેત્રહીન; દષ્ટિહીન
Vital bearing	મહત્વપૂર્ણ અસર
Vital force	પ્રાણશક્તિ
Viz. (Videlicet)	એટલે કે; જેમ કે
Volition	૧. સ્વેચ્છા; સ્વેચ્છાએ લીધેલો નિર્ણય ૨. સંકલ્પશક્તિ
Voluntary Disclosure of Income Scheme	આવકની સ્વૈચ્છિક જાહેરાતની યોજના
Voluntary statement	સ્વૈચ્છિક કથન/નિવેદન
Vote by voice	મૌખિક મત
Voted expenditure	મતપાત્ર ખર્ચ
Vote-on-account	લેખાનુદાન
Vote-on-credit	પ્રત્યયાનુદાન
Voting by division	વિભાજનથી મતદાન
Vouch for	—ની પ્રતિજ્ઞા કરવી; ખાતરી આપવી; બાંધધરી આપવી
Vulnerable point	મર્મસ્થાન

W

Wage-price-profit spiral	વેતન-ભાવ-નફાનું ચક્ર
Waiver of privilege	વિશેષાધિકારનો ત્યાગ
War economy	યુદ્ધકાલીન અર્થતંત્ર/અર્થવ્યવસ્થા
Warfare	૧. યુદ્ધ; સંગ્રામ ૨. સંઘર્ષ
Warm reception	ભાવભીનું સ્વાગત; ભાવભીનો સત્કાર/આવકાર
War of nerves	આતંક યુદ્ધ; મનોવૈજ્ઞાનિક યુક્તિથી સામા પક્ષને ઉથલાવવાનો/ડરાવવાનો પ્રયાસ કરતું યુદ્ધ
Wasteful expenditure	દુર્વ્યય; ખોટું ખર્ચ
Watchdog	પ્રહરી; હિતપ્રહરી
Watering of capital	(વા.) (નવી અસ્કયામતો ઉમેર્યા વિના નવા શેર બહાર પાડીને) મૂડીવૃદ્ધિ કરવી
Water treatment	જલોપચાર
Well-founded	સબળ કારણો/પુરાવા પર આધારિત
Well-informed	બહુશ્રુત; જાણકાર
Westernisation; Westernization	પશ્ચિમીકરણ
Westernised	પાશ્ચાત્ય ઢબનું

Whereabouts	ઠેકાણું; પત્તો
Wherever applicable	લાગુ પડતું હોય ત્યાં ત્યાં
White-collar crime	ઊજળો/સફેદ ગુનો (માત્ર બુદ્ધિના ઉપયોગથી કરેલો-નાણાંની ઉચાપત જેવો ગુનો)
White-collar criminal	ઊજળો/સફેદ ગુનેગાર
White revolution	શ્વેત ક્રાંતિ
Wholesome food	આરોગ્યપ્રદ આહાર; પૌષ્ટિક ખોરાક
Who's who	વ્યક્તિપરિચય પુસ્તક
Wilful absence from duty	જાણીબૂઝીને ફરજ પર ગેરહાજરી
Wilful contempt	જાણીબૂઝીને કરેલો તિરસ્કાર/અનાદર
Winter crop	રવી પાક; શિયાળુ પાક
Wishful thinking	હકીકતનું મનોવાંછિત અર્થઘટન; ઈચ્છાપ્રેરિત વિશ્વાસ
With due regard to	—ના તરફ ઉચિત ધ્યાન આપીને; —ને યોગ્ય રીતે લક્ષમાં લઈને
With due respect to	—નો યોગ્ય આદર કરતાં
With effect from	—થી અમલમાં આવે તે રીતે
Within the Act	અધિનિયમની જોગવાઈઓની મર્યાદામાં રહીને; અધિનિયમની અંતર્ગત

Within the meaning of	—ના અર્થની મર્યાદામાં રહીને
With of without	—ની સાથે કે વિના; સહિત અથવા રહિત
Without assigning any reason	કોઈ કારણ આપ્યા વિના
Without delay	વિના વિલંબે; વિલંબ કર્યા વિના
Without fail	અચૂક
With regard to	—ના સંબંધમાં; —ના અંગે
With respect to	—ની બાબતમાં
With the intention of	—ના ઈરાદાથી; —ના આશયથી
Witness for defence	બચાવ પક્ષનો સાક્ષી
Witness for prosecution	ફરિયાદ પક્ષનો સાક્ષી
Word to word translation	શબ્દશઃ ભાષાંતર
Workable scheme	અમલયોગ્ય યોજના
Workaholic	કાર્ય-વ્યસની
Work force	કુલ કામદાર સંખ્યા; કામે લાગેલા અથવા ઉપલબ્ધ હોય તેવા કામદારોની કુલ સંખ્યા
Working majority	કાર્યકારી બહુમતી

Working Women's Hostel	વ્યવસાયી સ્ત્રીઓ માટેનું છાત્રાલય
Workmen's compensation insurance	કામદારો/મજૂરો માટે વળતરરૂપ વીમો
Works contractor	બાંધકામ કંટ્રાક્ટર
Worksheet	કાર્યપત્રક
Work-shy	કામ કરવા અનિચ્છુક; કામચોર
Work study	કાર્યાભ્યાસ
Writ of certiorari	(કા.) ઉત્પ્રેક્ષણ આદેશ
Wrongful confinement	(કા.) ગેરકાયદે કેદ/અટકાયત
Wrongful gain	(કા.) ગેરકાયદે લાભ/ફાયદો

X

Xenophobia	વિદેશી પ્રત્યે તીવ્ર અણગમો; અજ્ઞાતનો ભય
X-ray therapy	ક્ષ-કિરણ ઉપચાર/ચિકિત્સા

Y

Year in year out	વર્ષોવર્ષ; સતત
Years of discretion; Age of discretion	(કા.) કાયદામાન્ય વિવેકાધિકાર-વય; સમજણી વય

